

İlkokul Öğrencilerinin Kullan-At Plastiklerin Azaltılmasına Yönelik Yaratıcı Drama Temelli Etkinlikler Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Gamze MERCAN¹, Zümrüt VAROL SELÇUK², Filiz TURHAN³

1 Dr., Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, gmercn@gmail.com. ORCID: 0000-0001-5515-999X

2 Bilim Uzmanı, Doktora Öğrencisi, Ordu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü, zmrtrl@gmail.com. ORCID: 0000-0001-5015-0291

3 Bilim Uzmanı, Ankara Cebesoy İlköğretim Okulu, Okul Müdürü, filizturhantr@gmail.com. ORCID: 0009-0006-5251-4531

Gönderilme Tarihi: 14.06.2024 Kabul Tarihi: 03.12.2024 DOI: 10.37669/milliegitim.1501393

Atf: “Mercan, G., Varol Selçuk, Z., ve Turhan, F. (2024). İlkokul öğrencilerinin kullan-at plastik kullanımının azaltılmasında, yaratıcı drama temelli etkinliklere ilişkin görüşlerin incelenmesi. *Millî Eğitim*, 54(245), 449-482. DOI: 10.37669/milliegitim.1501393”

Öz

Bu araştırmanın amacı, kullan-at plastiklerin çevresel etkilerinin azaltılmasında yaratıcı drama temelli etkinliklerin etkisini anlamaktır. Araştırma, ilkökul öğrencileri ve ailelerinin bu etkinlikler aracılığıyla plastik kullanımını azaltmaya yönelik farkındalık ve davranış değişikliği kazanmalarına yönelik etkilerini incelemeyi hedeflemektedir. Yaratıcı drama etkinliklerinin, çevre bilinci oluşturmadaki rolü ve sürdürülebilirlik açısından katkısı değerlendirilmektedir. Araştırma nitel araştırma türlerinden olgubilim desenine göre şekillendirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Ankara ili Cebesoy İlkokulu'nda öğrenim gören 23 birinci sınıf öğrencisi ve bu öğrencilerin 20 velisi olmak üzere toplam 43 katılımcı oluşturmaktadır. Araştırmanın amacı olan ilkökul öğrencilerinin kullan-at plastik kullanımının azaltılmasına yönelik olarak ilgili alanyazın kapsamında uygulama süresi yaklaşık 40 dakika olmak üzere, toplam 10 yaratıcı drama atölyesi tasarlanmıştır. Araştırmanın veri toplama aracı olarak öğrencilere ve ailelerine yönelik olarak dörder yarı yapılandırılmış sorudan oluşan görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular ise MAXQDA 2020 programı ile içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, yaratıcı drama temelli etkinliklerin kullan-at plastik kullanımının azaltılmasında önemli bir rol oynayabileceği görülmektedir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; Etkinliğe katılan hem öğrenciler hem de veliler, bu çalışmaların öğrencilerin çevre bilincini artırdığını, sürdürülebilirlik konusunda farkındalık kazandırdığını ve alternatif çözümler bulmalarına yardımcı olduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca, ailelerin de bu etkinlikler sayesinde çocuklarının çevreye yönelik tutumlarında olumlu değişiklikler gözlemlediği belirtilmiştir. Bu doğrultuda; öğrenci katılımının güçlendirilmesi, ailelere yönelik eğitim programlarının düzenlenmesi, çevre bilincinin artırılması, okul ve toplum işbirliğinin geliştirilmesi ve sürekli değerlendirme yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: yaratıcı drama, kullan-at plastik, çevre bilinci, okul-aile işbirliği, olgubilim

An Investigation of Elementary School Students' Opinions on Creative Drama-Based Activities Designed to Reduce the Use of Single-Use Plastics

Abstract

This study aims to understand the impact of creative drama-based activities in reducing the environmental effects of single-use plastics. The research seeks to examine the influence of these activities on raising awareness and fostering behavioral changes among primary school students and their families regarding the reduction of plastic consumption. Additionally, the study evaluates the role of creative drama activities in promoting environmental consciousness and their contributions to sustainability. The study is structured according to the phenomenological design, one of the qualitative research methods. The research group consists of 43 participants, including 23 first-grade students and 20 of their parents from Cebesoy Primary School in Ankara during the 2023-2024 academic year. The primary objective of the study is to create awareness among primary school students about reducing single-use plastic consumption, and within this scope, a series of 10 creative drama workshops were conducted, each lasting approximately 40 minutes. Data collection involved an interview form with four sections, designed specifically for students and their families. The collected data were analyzed using the MAXQDA 2020 software through content analysis techniques. According to the findings, creative drama-based activities may play a significant role in reducing single-use plastic usage. Results indicate that both students and parents who participated in the activities observed that these practices enhanced environmental awareness, raised awareness of sustainability, and helped students explore alternative solutions. Furthermore, parents reported noticing positive changes in their children's attitudes toward the environment due to these activities. Based on these findings, it is recommended to strengthen student participation, organize training programs for families, increase environmental awareness, foster school-community collaboration, and conduct continuous evaluations.

Keywords: *creative drama, single-use plastic, environmental awareness, school-family collaboration, phenomenology*

Giriş

Bu cümleyi yazdığımız birkaç saniye içinde bile, insan nüfusu hızla artmakta ve insanların çevreye yönelik davranışları, dünya üzerindeki yüzlerce canlı türünün neslinin tükenmesine yol açabilecek ciddi etkiler oluşturmaktadır. İnsan yaşamı doğaya bağlı olduğu için, insanın hayatını doğaya uyum sağlayarak şekillendiren bir varlık olması gerekmektedir. Canlı bir varlık olan doğa, varlığı süresince insanla etkileşim halinde olmak zorundadır. Ancak bu ilişki, insanın doğayı kendi ihtiyaçlarına göre şekillendirmeye çalışması ve kendisini doğanın bir parçası olarak görmemesiyle bozulmaktadır (Gül, 2013). Bu nedenle, insanın doğaya hükmetmek yerine, onunla uyum içinde birlikte yaşamayı öğrenmesi gerekmektedir. Çünkü insanın doğaya hükmetmek yerine onunla uyum içinde yaşamayı öğrenmesi gerekmektedir. Ancak, pek çok insan doğa üzerindeki

etkilerinin farkında olmadan her geçen gün ekosistemleri değiştirmeye ve bozmaya devam etmektedir. Bu durum, insan faaliyetlerinin çevre üzerindeki olumsuz etkilerine yönelik farkındalığın artırılmasını gerekli kılmaktadır. İnsanın sebep olduğu bu değişimin olumsuz etkilerinin en aza indirgenmesi için; çevre ve doğal kaynaklar üzerindeki baskıyı azaltma, üretimde verimliliği artıracak teşvik mekanizmaları oluşturarak tüketim modellerinde ve ürünlerdeki ekolojik verimliliği yükseltme gibi esaslara dayalı yeşil ekonomi/kalkınma modelleri tercih edilmelidir. Dünyanın bu gününü ve yarınını korumak için al-kullan-at şeklinde, tüketimi teşvik eden üretim ve ekonomik modellerin yerine, sürdürülebilir kalkınma, yeşil büyüme, yeşil ekonomi, düşük karbonlu kalkınma, döngüsel ekonomi, sıfır atık, endüstriyel simbiyoz, kaynak verimliliği, temiz yaşam döngüsü analizi, dijital ekonomi, Sürdürülebilir Üretim ve Tüketim (SÜT), katılımcılık, çevresel adalet ve doğal kaynak muhasebesi gibi farklı yaklaşımların değerlendirilmesi ve işe koşulması hayati öneme sahiptir (Kalkınma Bakanlığı, 2018).

1950’li yıllarda başlayan plastik üretimi sürekli artarak 2015 yılında 322 milyon ton, 2016 yılında ise 355 milyon tona ulaşmıştır. 2050 yılında ise plastik üretim miktarının 33 milyar ton olabileceği öngörülmektedir (Plastics Europe, 2017). Dünya çapında aşırı tüketilen bir malzeme haline gelen plastik, çok yavaş bir şekilde bozulmaya uğradığı için doğada tafisi olmayan zararlara neden olabilmektedir. Tek kullanımlık ve diğer tüm plastik ürünlerin toprak, su kaynakları ve havada yarattığı kirlilik plastik kirliliği olarak adlandırılmaktadır. Günümüzde plastik kirliliği, hızla büyüyen bir çevre sorunu haline gelmiştir (Tokat, 2018). Dünya genelinde üretilen bu plastik malzemeler tamamen yok olmayıp, doğada parçalanarak milyonlarca mikroplastik parçacığa dönüşebilmektedir. Mikroplastikler sucul ekosistemde dağılabilen 5 mm’den küçük plastik parçacıklardır. Bu küçük mikroplastikler küresel olarak yayılmakta, okyanuslarda, deniz kıyılarında, tatlı su göllerinde ve nehirlerde yaygın bir su kirliliği haline gelmektedir (Tokaç, 2018).

Araştırmanın odak noktası, bireylerin günlük yaşamlarında sıkça tükettikleri tek kullanımlık plastik malzemelerin bilinçsiz kullanılmasıdır. Bu kullan-at plastik malzemeleri doğada uzun süre yok olmadıkları için toprak, su ve hatta hava kirliliğine sebep olmakta böylece insan ve çevre sağlığını olumsuz olarak etkilemektedir. Gündoğdu tarafından 2018 yılında yapılan araştırmada; Türkiye’de bir yetişkinin bir yıl içinde tükettiği tuzun türüne göre, deniz tuzundan

248,5–302,4 adet, göl tuzundan 202,5– 246,5 adet ve kaya tuzundan 63,7–77,5 adet mikroplastik parçacığı bünyesine aldığı tespit edilmiştir (Gündoğdu, 2018). Bu malzemelerin geri dönüşümü bir çözüm olarak görülmekle birlikte harcanan enerji açısından baktığımızda hammaddeden ürün oluşturulurken kullanılan enerji miktarı atıkların geri dönüşümü için harcanan enerji miktarından kat kat fazladır. Asıl olan bu çevre sorununun çözümü için, bireylerin çevreye yönelik davranışlarını değiştirmesinin gereğidir. Tam da bu noktada bireylerde istendik davranış, değer yargısı, bilgi ve beceri kazandırma süreci olarak çevre eğitime ve çevre eğitiminin etkili öğretim süreçleriyle gerçekleşmesine ve bireylerin de bu sürece aktif katılım göstermelerine ihtiyaç vardır. Ayrıca, çevre eğitiminde etkili ve verimli öğrenmenin doğal ortamlarda ve günlük hayatla ilişkilendirilerek gerçekleştiği bilinmektedir. Çünkü çevre eğitimi, disiplinler arası bir eğitimidir ve doğası gereği günlük yaşantıyla ilişkili olarak verilmelidir (Arık, 2021). Okullarda çevre ile etkileşim doğal yollar aracılığıyla sağlanamadığı için farklı çözümler bulunmalıdır. Gerçekliğin kurgusal olarak canlandırılmasında yaratıcı drama yöntemi kullanılabilir. Böylece; çevre eğitiminde gerekli görünen çocuğu merkeze alma, duysal deneyimler edinme, materyal kullanımı, toplumun bir parçası olarak hissetme gibi gereklilikler yaratıcı drama sayesinde gerçekleştirilebilir.

Yaratıcı drama etkinlikleri, içinde etkileşimi barındırmaktadır. Drama etkinliği grubunda yer alan olaylar ve sonucunda ortaya çıkan davranışların öğretilmesi söz konusudur. Bir grubun üyesi olan katılımcı, etkin bir şekilde öğrenebilmekte ve öğretebilmektedir (San, 2018). Yaratıcı dramanın amacı genel olarak, katılımcıların duygu ve düşüncelerini aktif halde kullanımlarını sağlayarak öğrenmeyi gerçekleştirmektir (Adıgüzel, 2020).

Araştırma kapsamında kullan-at plastik kullanımının azaltılmasında yaratıcı drama temelli etkinliklerin, ilkokul öğrencilerinin kullan-at plastik kullanımı açısından buldukları çevreyi algılamaları ve farkındalık kazanmaları konusunda oldukça önemli rol oynayacağı düşünülmektedir. Yaratıcı drama sayesinde sağlanan bu katılım sonucunda öğrenen yaşantılarını, duygularını ve düşüncelerini etkin hale getirecektir. Böylece bilgiyi yalnızca bilişsel yollarla edinmek yerine, bilgileri öznelles-tirmesi sağlanacaktır (Adıgüzel, 2018; San, 2018).

Bu araştırmanın amacı, kullan-at plastiklerin çevresel etkilerinin azaltılmasında yaratıcı drama temelli etkinliklerin etkisini anlamaktır. Araştırma,

İlkokul öğrencileri ve ailelerinin bu etkinlikler aracılığıyla plastik kullanımını azaltmaya yönelik farkındalık ve davranış değişikliği kazanmalarına yönelik etkilerini incelemeyi hedeflemektedir. Yaratıcı drama etkinliklerinin, çevre bilinci oluşturmadaki rolü ve sürdürülebilirlik açısından katkısı değerlendirilmektedir. Ayrıca, araştırma kapsamında uygulanan yaratıcı drama temelli etkinliklerin, özellikle evde uygulanabilirliği hakkında ailelerin görüşlerine başvurulmuştur. Bu doğrultuda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır:

- İlkokul öğrencilerinin kullan-at plastik kullanım alışkanlıklarının azaltılmasına yönelik yaratıcı drama temelli etkinlikler nasıl tasarlanmış ve uygulanmıştır?
- İlkokul öğrencilerinin kullan-at plastik kullanım alışkanlıklarının azaltılmasına yönelik yaratıcı drama temelli etkinlikler ile ilgili görüşleri nelerdir?
- İlkokul öğrencilerinin ailelerinin kullan-at plastik kullanım alışkanlıklarının azaltılmasına yönelik yaratıcı drama temelli etkinlikler ile ilgili görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Bu çalışmanın olgusu kullan-at plastik kullanımının azaltılmasına dayalı yaratıcı drama etkinliklerine ilişkin öğrencilerin ve ailelerin görüşlerinin ele alınmasıdır. Olgubilim deseni; bireylerin yaşadıkları deneyimlerin esas ve özüne göre, çeşitli olgulara bir anlam verme ve açıklama etkinliği olarak ifade edilmektedir (Thomas ve Harden, 2008; Yıldırım ve Şimşek, 2018). Deneyim esas ve özü ile kastedilen şey, “öğretmenlerin ve öğrencilerin eğitim sürecindeki ortak deneyimleri” olarak ele alınmaktadır. Yaşantılardaki bu ortak noktaların anlaşılması, ilköğretimde nitelikli eğitimin ne anlama geldiği ve nasıl sağlanabileceğinin kavramsal olarak çıkarımının yapılması olgubilim deseni ile sağlanmaktadır (Johnson ve Christensen, 2004).

Olgubilim desenininde merkezinde “olgu” kavramı yer alır. Olgu kavramı, diğer bir yaygın kullanımıyla fenomen, yaşantı içinde deneyimlenen her şeyi ifade eder. Algı, bilinç, düşünce, duygu, bellek, dil gibi konuların her biri olgu kavramı içindedir. Vagle’ye (2014) göre olgu, kendimizi günlük yaşantılar içinde dünya ile nasıl ilişkilendirdiğimizle ilgilidir. Olgubilim araştırmaları, öğretmen ve öğrencilerin eğitim sürecindeki yaşantılarını ve bu yaşantılar içinde elde

ettikleri deneyimleri süreç içinde anlamaya ve açıklamaya çalışır. Buradaki temel amaç, eğitim sürecindeki yaşantıları mümkün olan en derin ve en zengin şekilde anlamaya çalışmak ve yorumlamaktır. Bu nedenle bu tür çalışmalarda olguların açıklayıcı bir yaklaşımla değil, betimleyici bir yaklaşımla ele alınması sağlanmaktadır. Araştırmada olgubilim deseni, yaratıcı drama temelli etkinliklerin ilkökul öğrencilerinin kullan-at plastik kullanımının azaltılmasına yönelik etkisiyle ilgili, ilkökul öğrencilerinin ve ailelerinin görüşlerine daha efektif bir şekilde ulaşmak ve öneriler sunmak amacıyla seçilmiştir. Araştırmada olgubilim deseni ile elde edilen veriler, nitel araştırma sorularının derinlemesine analizinde önemli bir kaynaktır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, benzeşik örnekleme ile oluşturulmuştur. Benzeşik örnekleme, amaçlı örnekleme yöntemlerinden birisi olup benzer olguların veya grupların araştırıldığı çalışmalarda kullanılan bir örnekleme türüdür (Patton, 2002). Benzeşik örneklemede ortak özellikleri olan katılımcıların araştırmaya katılması beklenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu araştırmanın çalışma grubunu oluşturan katılımcıların ortak özelliği, ilkökul öğrencileri ve aileleridir.

Araştırma Ankara ilinde bulunan ilkökulda öğrenim gören birinci sınıf öğrencileri ile 2023-2024 eğitim öğretim yılı içinde gerçekleştirilmiştir. Buna göre, araştırmanın çalışma grubunu Ankara ilinin Çankaya ilçesinde yer alan bir ilkökulda öğrenim gören birinci sınıf öğrencileri (23 öğrenci) ve bu öğrencilerin ailelerinden oluşmaktadır. Yaratıcı drama etkinlikleri uygulandıktan sonra öğrencilerin aileleri olan 20 katılımcı ile yarı yapılandırılmış görüşme sorularından oluşan bireysel görüşmeler yapılmıştır. Araştırmanın uygulama izni Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğünden alınmış olup çalışmaya katılan öğrencilerin ailelerinden onam formu alınmıştır.

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan öğrenciler Ö1,Ö2,Ö3,..., Ö23 olarak öğrencilerin aileleri ise V1,V2,V3,..., V20 olarak kodlanmıştır. Katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1*Katılımcıların Demografik Özellikleri*

Demografik Özellikler		Frekans (f)	Yüzde (%)	
Öğrenci	Cinsiyet	Erkek	9	%39,13
		Kız	14	%60,87
	Toplam	23	%100	
Aile	Cinsiyet	Erkek	6	%30
		Kadın	14	%70
	Meslek	Memur	7	%35
		Mühendis	3	%15
		Büro Personeli	2	%10
		Ev Hanımı	1	%5
		Kamu İşçisi	1	%5
		Mali Müşavir	1	%5
		Özel Sektör Çalışanı	1	%5
		Öğretmen	1	%5
		Cevap Vermeyen	3	%15
Toplam	20	%100		

Tablo 1'e göre araştırmanın çalışma grubunu oluşturan katılımcıların demografik özellikleri aşağıda verilmiştir.

Öğrencilerin %39,13 (9 katılımcı)'ü erkek ve %60,87 (14 katılımcı)'si kızdır.

Ailelerin %30'u (6 katılımcı) erkek ve %70'i (14 katılımcı) kadındır. Mesleklerine göre; %35'i (7 katılımcı) memur, %15'i (3 katılımcı) mühendis, %10'u (2 katılımcı) büro personeli, %5'i (1 katılımcı) ev hanımı, %5'i (1 katılımcı) kamu işçisi, %5'i (1 katılımcı) mali müşavir, %5'i (1 katılımcı) özel sektör çalışanı, %5'i (1 katılımcı) öğretmen ve %15'i (3 katılımcı)'i ise cevap vermemiştir.

İlkokul Öğrencilerinin Kullan-At Plastik Kullanımının Azaltılmasına Yönelik Yaratıcı Drama Temelli Etkinliklerinin Geliştirilmesi

Program geliştirme; program geliştirmenin planlanması, oluşturulan planın uygulanması ve uygulanan planın değerlendirilmesi süreçleri çerçevesinde

gerçekleşmektedir (Demirel, 2020). Yaratıcı drama temelli etkinliklerde, ihtiyaç ve kazanımların belirlenmesinde özellikle ilkokul öğrencilerinin ilgi ve ihtiyaçlarının öncelikli olarak dikkate alınması sağlanmıştır. Buna göre ilk olarak ihtiyaçlarının belirlenmesinde kaynak taraması yapılmıştır. İlkokul öğrencilerinin ihtiyaçları ve gelişim seviyelerine uygun eğitsel yaratıcı drama etkinlikleri tasarlanmıştır. Bu etkinliklerin amacı; kullan-at plastik atıklarının çevreye olan etkileri konusunda öğrencilerde empati gelişimini teşvik etmek, çevresel sorunlara karşı daha duyarlı bir tutum sergilemelerini sağlamak ve günlük hayatları içerisinde daha sürdürülebilir seçimler yapmalarını desteklemektir.

Programın ayrılmaz bir parçası olarak, ailelerin de sürece katılımı önem arz etmektedir. Bu bağlamda, ailelere yönelik olarak hazırlanacak bilgilendirici materyaller ve atölye çalışmaları planlanmakta, bu sayede ailelerin çocuklarının eğitim sürecine aktif bir şekilde katılması ve evde sürdürülebilir uygulamaları desteklemesi hedeflenmektedir. Son olarak, programın etkililiğinin değerlendirilmesi için, uygulamaların sonunda öğrenci ve ailelerden alınacak geri bildirimler, programın sürekli geliştirilmesi için değerli bir kaynak oluşturacağı düşünülmektedir. Böylece, yaratıcı drama etkinliklerinin, tek kullanımlık plastiklerin kullanımının azaltılmasına yönelik etkilerine ilişkin veriler elde edilmesi amaçlanmaktadır. Araştırma kapsamında uygulanan yaratıcı drama etkinlikleri uygulama süresi yaklaşık 40 dakika olmak üzere, toplam 10 yaratıcı drama atölyesi olacak şekilde planlanmıştır. Bu atölyeler yaratıcı drama atölyesine hiç katılmamış öğrenciler gözetilerek, temel etkinlikler ile başlatılıp (ilk üç atölye), araştırma amacına uygun tasarlanan atölyeler ile sürdürülmüştür. Araştırmada uygulanan yaratıcı drama atölyeleri ve bu atölyelerde yapılan etkinlikler Tablo 2’de yer almaktadır.

Tablo 2

Yaratıcı Drama Atölyeleri ve Yapılan Etkinlikler

Yaratıcı Drama Atölyeleri	Amaçlar	Etkinlikler
1. Atölye: Tanışıyoruz	Grup arkadaşlarını tanır ve kendini tanıtır	Resim yapmak Balonla tanışma-ısınma Değerlendirme

2. Atölye: İletişim İçindeyiz	Arkadaşlarıyla birlikte çalışır. Arkadaşlarıyla iletişim içinde olur.	Çember oyunu, İple dans et - Eşini bul – Değerlendirme
3. Atölye: Güven Etkinlikleri İle Birbirimizi Tanıyoruz	Birlikte çalışmanın önemini fark eder. Kendine ve arkadaşlarına karşı güven duyar. Arkadaşlarıyla işbirliği içinde çalışır.	Kör dolaştırma -Yapışık yürüme Neredesin? Değerlendirme
4. Atölye: Renkli Dünya: Oyunlarla Geri Dönüşüm	Atık olan materyalleri kullanır. Atık malzemelerin zararlarını görür. Atık malzemelerin farkına varır.	Farkındalık eğitimi Geri dönüşüm renkleri Değerlendirme
5. Atölye: Kullan-At Plastik Malzemeler İle İlgili Merak Ettiklerim	Kullan-at plastik materyalleri kullanır. Kullan-at plastik malzemelerin çevredeki zararlarının farkında olur.	Ben iyi bir araştırmacıyım – Hayali kâğıt Kompozisyon oluşturabilirim Evini Yapalım –Kullan-at plastik malzemelerden ne yapabiliriz? Kullan-at plastik malzemeleri kullanarak ürün geliştirme – Değerlendirme
6. Atölye: Renkli Dönüşüm Macerası	Geri dönüşüm renklerini hatırlar. Kullan-at plastikler ile ilgili cümle kurar. Algıladıklarını tekrar eder.	Yağmuru hissetme Lideri izle Geri dönüşüm hikâyesi Değerlendirme

7. Atölye: Plastik
Dünyası Macerası:
Unutulmayan
Hikayeler

Kullan-At Plastiklerin Zararlarını Anlatma: Çocuklara kullan-at plastiklerin çevre üzerindeki olumsuz etkilerini anlatmak ve bu konuda farkındalık oluşturmak.
Geri Dönüşümün Önemini Vurgulama: Plastik atıkların nasıl geri dönüştürülebileceğini öğretmek ve geri dönüşümün çevresel yararlarını vurgulamak.

Çevre Koruma Bilincini Geliştirme: Çocuklara çevreyi koruma konusunda sorumluluk duygusu kazandırmak ve çevre dostu davranışları teşvik etmek.

Yaratıcı Düşünmeyi Teşvik Etme: Plastik atıkların alternatif kullanımlarını keşfetmek için çocukların yaratıcılıklarını ve hayal güçlerini kullanmalarını sağlamak.

Eğlenceli ve Etkileşimli Öğrenme Ortamı Sunma: Çocukların plastik atıklar ve geri dönüşüm konularını oyunlar ve etkinlikler aracılığıyla eğlenerek öğrenmelerini sağlamak.

Plastik Hazine Avı: Bu etkinlikte, çocuklar sınıfta veya belirlenmiş bir alanda gizlenmiş çeşitli kullan-at plastik öğeleri bulmaya çalışırlar. Her buldukları öğe, plastik atıkların çevreye verdiği zararlar hakkında kısa bir bilgi içerir.

Plastik Dönüşümü Oyunu: Çocuklar, kullan-at plastiklerin nasıl geri dönüştürülebileceğine dair yaratıcı fikirler geliştirir ve bunları drama yoluyla ifade ederler. Bu, onlara plastik atıkların alternatif kullanımlarını düşünmeleri için ilham verir.

Çevre Koruyucuları Rol Oyunu: Çocuklar, çevre koruyucusu karakterler oluşturur ve kullan-at plastiklerin çevreye etkilerini azaltmak için neler yapabileceklerini tartışırlar. Bu, onlara sorumluluk ve çevre koruma bilinci sağlar.

8. A töllye: Çevre Ajanları İş Başında: Plastik Görevi	<p>Çevresel Farkındalık Oluşturma: Çocuklara çevre sorunları ve özellikle plastik atıkların etkileri konusunda bilgi vermek.</p> <p>Sürdürülebilir Davranışları Teşvik Etme: Geri dönüşüm, yeniden kullanım ve azaltma gibi sürdürülebilir çevre uygulamalarını teşvik etmek.</p> <p>Sorun Çözme Becerilerini Geliştirme: Çevresel sorunlara karşı yaratıcı ve etkili çözümler üretme becerilerini geliştirmek.</p> <p>Takım Çalışması ve Liderlik Becerilerini Güçlendirme: Grup etkinlikleri ve projeler aracılığıyla takım çalışması ve liderlik becerilerini pekiştirmek.</p> <p>Eğlenceli Öğrenme Deneyimi Sunma: Çocukların çevre bilincini eğlenceli ve etkileşimli bir şekilde arttırmalarını sağlamak.</p>	<p>Plastik Dedektifleri: Çocuklar, okul çevresinde kullan-at plastikleri bulup toplarlar ve bunları nasıl azaltabilecekleri hakkında çözümler üretirler.</p> <p>Geri Dönüşüm Laboratuvarı: Her grup, toplanan plastik atıklardan yeniden kullanılabilir yeni ürünler yaratır.</p> <p>Çevre Ajansı Rol Oyunu: Çocuklar, çevre ajansı karakterler oluşturur ve çevre koruma misyonları üzerine rol yaparlar.</p> <p>Çevre Kahramanları Panosu: Her çocuk, bir çevre kahramanı hikayesi yazıp sınıf panosunda sergiler</p>
9. A töllye: Plastik Orkestrası: Ritim ve Keşif Macerası	<p>Yönerge verir ve verilen yönergelere uyar.</p> <p>Kullan At plastik materyalleriyle ritim oluşturur.</p> <p>Gördüğü nesnelere algılar, hatırlar.</p>	<p>Geri dönüşümlü parkur</p> <p>Kullan-at plastik materyalleriyle ritim tutma</p> <p>Değerlendirme</p>
10. A töllye: Neler Yapabiliriz?	<p>Ajanlar Kendini Değerlendiriyor</p> <p>Kullan-at materyallerin geri dönüşümünü bilir.</p>	<p>Neler öğrendik</p> <p>Neler yapabiliriz</p> <p>Değerlendirme</p>

Tablo 2’de görüldüğü gibi, çalışmalarda yalnızca tek kullanımlık plastiklerle değil, aynı zamanda geri dönüşümün ilkökul eğitiminde işlenmesi

gerektiğine dair etkinliklere de yer verilmiştir. Bu doğrultuda, atölyelerde hedeflenen amaçlar ve gerçekleştirilen etkinlikler detaylı bir şekilde listelenmiştir. Her atölye, farklı bir tema ve bu tema doğrultusunda belirlenen hedeflerle geliştirilmiş olup, her bir atölyenin içeriği ve açıklamaları aşağıda sunulmaktadır.

1. Atölye: Tanışıyoruz

- Amaç: Katılımcıların birbirlerini tanıması ve kendilerini tanıtmaları.
- Etkinlikler: Resim yapma, balonla tanışma-ısınma oyunları ve değerlendirme.

2. Atölye: İletişim İçindeyiz

- Amaç: Katılımcıların birlikte çalışma ve iletişim becerilerini geliştirmesi.
- Etkinlikler: Çember oyunu, ipele dans etme, eşini bulma ve değerlendirme.

3. Atölye: Güven Etkinlikleri İle Birbirimizi Tanıyoruz

- Amaç: Birlikte çalışmanın önemini vurgulamak, kendine ve diğerlerine güven geliştirmek.
- Etkinlikler: Kör dolaştırma, yapışık yürüme, "Neredesin?" oyunu ve değerlendirme.

4. Atölye: Renkli Dünya: Oyunlarla Geri Dönüşüm

- Amaç: Atık materyallerin kullanımını teşvik etmek ve atıkların zararlarını anlamak.
- Etkinlikler: Farkındalık eğitimi, geri dönüşüm renklerini öğrenme ve değerlendirme.

5. Atölye: Kullan-At Plastik Malzemeler İle İlgili Merak Ettiklerim

- Amaç: Kullan-at plastiklerin zararlarını anlamak ve bu malzemeleri nasıl kullanabileceğimizi keşfetmek.
- Etkinlikler: Araştırmacı olma, hayali kâğıt ve kompozisyon oluşturma, kullan-at plastiklerden ev yapımı ve ürün geliştirme, değerlendirme.

6. Atölye: Renkli Dönüşüm Macerası

- Amaç: Geri dönüşüm renklerini hatırlama, kullan-at plastikler hakkında farkındalık.
- Etkinlikler: Yağmuru hissetme, lideri izleme, geri dönüşüm hikâyesi ve değerlendirme.

7. Atölye: Plastik Dünyası Macerası: Unutulmayan Hikâyeler

- Amaç: Kullan-at plastiklerin zararlarını ve geri dönüşümün önemini anlatmak, çevre koruma bilincini ve yaratıcı düşünmeyi teşvik etmek ve değerlendirme.
- Etkinlikler: Plastik hazine avı, plastik dönüşümü oyunu, çevre koruyucuları rol oyunu.

8. Atölye: Çevre Ajanları İş Başında: Plastik Görevi

- Amaç: Çevresel farkındalık oluşturmak, sürdürülebilir davranışları teşvik etmek, sorun çözme ve takım çalışması becerilerini geliştirmek ve değerlendirme.
- Etkinlikler: Plastik dedektifleri, geri dönüşüm laboratuvarı, çevre ajanı rol oyunu, çevre kahramanları panosu.

9. Atölye: Plastik Orkestrası: Ritim ve Keşif Macerası

- Amaç: Kullan-at plastik materyallerle ritim oluşturma ve görsel algı becerilerini geliştirme ve değerlendirme.
- Etkinlikler: Geri dönüşümlü parkur, kullan-at plastik materyalleriyle ritim tutma, değerlendirme.

10. Atölye: Neler Yapabilirim?

- Amaç: Öğrenilenleri değerlendirme ve geri dönüşüm bilgisini pekiştirme.
- Etkinlikler: Öğrendiklerimizi ve yapabileceklerimizi değerlendirme.

Her atölye, katılımcılara farklı beceriler kazandırmayı hedeflerken, eğlenceli ve etkileşimli öğrenme metodları kullanılmıştır. Etkinlikler aracılığıyla, çocuklarda çevre bilinci, takım çalışması, yaratıcı düşünme ve iletişim becerileri gibi önemli yetkinliklerin geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada yaratıcı drama atölyeleriyle ilgili olarak ilkökul öğrencileri ve ailelerinin görüşlerini almak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formları kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme sorularını hazırlamak için alanyazın incelenmiş ve taslak görüşme formu oluşturulmuştur. Taslak sorular uzmanların görüşlerine sunulmuştur. Soruların dil bilgisi açısından doğruluğunu

ve anlaşılabilirliğini değerlendirmek için de görüş alınmıştır. Uzmanlardan gelen dönütler doğrultusunda, alanyazınla uyumlu olacak şekilde yarı yapılandırılmış görüşme soruları revize edilmiştir. Buna göre, araştırmanın amacı ve soruları dikkate alınarak, ilkokul öğrencilerine ve ailelerine yönelik görüşme soruları aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

İlkokul öğrencilerine yönelik sorular:

1. Yaratıcı drama etkinlikleri hakkında düşüncelerin: En çok hangi atölyeyi sevdim? (Atölyeleri hatırlamasını sağlayacak fotoğraflar gösterilir.) Neden bu atölyeyi daha çok sevdim? En çok hangi atölyede zorlandın? (Atölyeleri hatırlamasını sağlayacak fotoğraflar gösterilir.) Neden bu atölyede daha çok zorlandın? Bu atölyelerin devam etmesini ister misin?
2. Plastik kullanımı farkındalığı: Kullan-at plastik malzemelere örnek verebilir misin? Okulumuzda bu malzemelerden hangilerini görüyorsun? Evinizde bu malzemelerden hangileri kullanılıyor? Daha önce kullan-at plastiklerin çevreye zarar verebileceğini biliyor muydun? Kullan-at plastiklerin çevreye verdiği zararları söyleyebilir misin? Bu etkinliklerden sonra kullan-at plastiklerle ilgili ne düşünüyorsun?
3. Alışkanlık değişiklikleri: Bu etkinliklerden sonra, kullan-at plastik kullanımıyla ilgili ne gibi değişiklikler yapmayı düşünüyorsun? Kullan-at plastik kullanmak zorunda kalırsan ne yapmayı düşünüyorsun?
4. Öneriler ve fikirler: Sence okulumuzda kullan-at plastik kullanımını azaltmak için neler yapılabilir? Anne ve baban senin kullan-at plastik kullanımını azaltmak için ne yapmalılar?

İlkokul öğrencilerinin ailelerine yönelik sorular:

1. Etkinliklerin etkisi üzerine görüşler: Çocuğunuzun katıldığı yaratıcı drama etkinlikleri hakkında ne düşünüyorsunuz? Çocuğunuzda herhangi bir farkındalık veya davranış değişikliği gözlemlediniz mi?
2. Ailece alınan önlemler: Ailenizde kullan-at plastik kullanımını azaltmak için hangi adımları atıyorsunuz veya atmayı planlıyorsunuz? Hangi durumlarda kullan-at plastik kullanmak zorunda kalıyorsunuz? Bu durumda kullandığınız plastikler için tasarrufunuz ne oluyor?
3. Okul ve aile işbirliği: Okulun bu tür etkinliklerin devam ettirmesini ister misiniz? Aileler olarak bu süreçte nasıl bir rol oynayabilirsiniz?
4. Öneri ve geri bildirimler: Bu tür etkinliklerin daha etkili olması için önerileriniz nelerdir?

Bu sorular, araştırmanın amacına uygun olarak tasarlanmış olup, hem öğrencilerin hem de ailelerin yaratıcı drama etkinlikleri ve tek kullanımlık plastik kullanımı konusundaki düşüncelerini, duygularını ve davranış değişikliklerini derinlemesine anlamak açısından önemli görülmektedir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler aileler ve öğrenciler ile bireysel görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Buna göre öğrencilerle yaratıcı drama atölyeleri tamamlandıktan sonra yüz yüze olarak Şubat 2024-Mart 2024 tarihleri arasında görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler, katılımcılardan izin alınarak ses kaydı olarak kaydedilmiş ve daha sonra araştırmacılar tarafından yazıya aktarılmıştır. Toplam 43 katılımcı ile görüşme sağlanmıştır. Görüşmelerin çeviri yazıya dönüştürülmesi sonucunda elde edilen veri seti ise 24 sayfa uzunluğundadır.

Verilerin Analizi

Araştırmada elde edilen verilerin analizi MAXQDA 2020 programı ile içerik analiz tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi, benzer kavram ve temaların düzenlenerek verilerin yorumlanmasını sağlayan bir analiz türüdür (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu analiz türü, araştırmanın nitel veri setini sistematik bir şekilde değerlendirmesine olanak tanıdığı ve katılımcıların ifadelerinden anlamlı temalar ve örüntüler çıkarılmasını sağladığı için tercih edilmiştir. Özellikle bu çalışmada, içerik analizinin kullanılması, yaratıcı drama temelli etkinliklerin çevresel farkındalık ve davranış değişikliği üzerindeki etkilerini derinlemesine anlamayı mümkün kılmıştır.

Varsayım ve Sınırlılıklar

Bu araştırmada, katılımcı olarak hem ilkokul düzeyindeki öğrenciler hem de onların velileri seçilmiştir. Bunun gerekçesi, ilkokul öğrencilerinin çevresel farkındalık ve davranış değişikliği açısından kritik bir dönemde bulunmalarındır. Özellikle yaratıcı drama temelli etkinlikler gibi etkileşimli yöntemlerin, erken yaş gruplarında daha etkili olduğu literatürde sıklıkla vurgulanmaktadır. Velilerin katılımı ise, öğrencilerin evdeki davranışlarını desteklemek ve okulda öğrenilenlerin günlük hayata aktarımını gözlemlemek amacıyla araştırmaya dahil edilmiştir.

Araştırmanın Ankara iliyle ve yalnızca bir ilkokulun birinci sınıfıyla sınırlandırılmasının nedeni, araştırmanın gerçekleştirileceği dönemde zaman,

bütçe ve izin süreçleri gibi uygulama kısıtlılıklarıdır. Ankara’da bulunan bir okulun seçilmesi, bu tür bir etkinliğin büyükşehirlerde uygulanabilirliği ve etkinliği hakkında bilgi edinmek açısından uygun bulunmuştur. Ayrıca, tek bir okulun seçilmesi, araştırmanın derinlemesine bir analiz yapılmasını kolaylaştırmıştır.

Araştırmada, geliştirilen yaratıcı drama etkinliklerinin her ilkokul düzeyindeki öğrenci grubunda ve farklı mekânlarda uygulanabilir olduğu varsayılmıştır. Etkinliklerin uygulanmasında herhangi bir donanım veya özel araç gereksinimi olmadığı da diğer bir varsayım olarak kabul edilmiştir.

Bu araştırma, 2023-2024 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, Ankara ili sınırları içerisindeki bir ilkokulda öğrenim gören birinci sınıf öğrencileri ve bu öğrencilerin velilerinden alınan verilerle sınırlıdır. Çalışma, seçilen okul ve sınıf örneklemini ile gerçekleştirildiği için bulguların genelleştirilebilirliği konusunda dikkatli olunması gerekmektedir.

Etik Prosedürler

Bu araştırmada etik ilkeler doğrultusunda hareket edilmiştir. Araştırmanın uygulama süreci başlamadan önce, katılımcıların haklarını korumak ve araştırmanın etik standartlara uygun bir şekilde yürütülmesini sağlamak amacıyla gerekli izinler alınmıştır. Araştırmanın yürütülebilmesi için öncelikle ilgili üniversitenin etik kurulundan onay alınmıştır. Ayrıca, araştırmanın gerçekleştirildiği Ankara ili sınırları içindeki okullarda uygulanabilmesi için Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğünden resmi izin alınmıştır. Bu izin belgeleri araştırmanın her aşamasında etik standartların gözetildiğinin bir göstergesidir.

Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin velileri ve öğrenciler detaylı bir şekilde bilgilendirilmiştir. Araştırmanın amacı, yöntemi, beklenen süreçler ve katılımcıların hakları açıkça ifade edilmiştir. Katılımcı velilerine, araştırmanın gönüllülük esasına dayandığı ve istedikleri zaman katılımlarını sonlandırabilecekleri belirtilmiştir. Velilerden yazılı olarak “Aydınlatılmış Onam Formu” alınmıştır. Katılımcıların gizliliği ve anonimliği, araştırmanın temel önceliklerinden biridir. Tüm katılımcılar kod isimlerle ifade edilmiş (örneğin, öğrenciler için Ö1, Ö2; veliler için V1, V2 gibi) ve bu veriler yalnızca araştırmacılar tarafından erişilebilir olacak şekilde korunmuştur. Katılımcıların kimlik bilgileri veya özel bilgileri hiçbir şekilde raporlarda paylaşılmamış ve yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılmıştır. Araştırmanın yürütülmesi sırasında

katılımcılara fiziksel, psikolojik veya sosyal herhangi bir zarar verilmemiştir. Araştırma süreci, katılımcıların haklarına ve refahına saygılı bir şekilde tasarlanmış ve uygulanmıştır. Çalışmanın bulguları yalnızca bilimsel amaçlar doğrultusunda değerlendirilmiş ve herhangi bir şekilde manipüle edilmemiştir.

Sonuç olarak, bu araştırma sırasında etik prosedürlere tam anlamıyla uyulmuş, Milli Eğitim Bakanlığı ve ilgili etik kurulların gereklilikleri titizlikle yerine getirilmiştir. Bu durum, araştırmanın güvenilirliği ve geçerliliği açısından önemli bir dayanak oluşturmaktadır.

Bulgular

Araştırmanın amacı doğrultusunda araştırma sorularından elde edilen bulgular alt başlıklar halinde aşağıda verilmiştir.

İlkokul öğrencilerinin kullan-at plastik kullanım alışkanlıklarının azaltılmasına yönelik yaratıcı drama temelli etkinlikler ile ilgili görüşleri

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan katılımcıların ilkokul öğrencilerinin yaratıcı drama temelli etkinlikler ile ilgili görüşleri görüşleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

İlkokul Öğrencilerinin Yaratıcı Drama Temelli Etkinlikler İle İlgili Görüşleri

Kategori	Tema	Frekans
Yaratıcı Drama Etkinliklerine Genel Bakış	Etkinliklerin Eğitsel Değeri	4
	Karşılaşılan Zorluklar	3
Plastik Kullanımı Farkındalığı	Plastiklerin Çevresel Etkileri	5
	Plastiklerin Günlük Kullanımı	4
Alışkanlık Değişiklikleri	Kullan-at Plastiklere Alternatifler	4
	Geri Dönüşüm ve Yeniden Kullanım	3
Öneriler ve Fikirler	Okul ve Evde Plastik Kullanımını Azaltma	5
	Eğitim ve Farkındalık Artırma	4

Tablo 3'e göre katılımcıların yaratıcı drama etkinlikleri hakkındaki görüşleri; Yaratıcı Drama Etkinliklerine Genel Bakış (7), Plastik Kullanımı Farkındalığı (9), Alışkanlık Değişiklikleri (7) ve Öneriler ve Fikirler (9) şeklinde temalaştırılmıştır. Bu kategoriler, yaratıcı drama etkinliklerinin öğrenciler üzerindeki olumlu etkisini, özellikle plastik kullanımı konusunda farkındalık ve davranış değişikliği yönünde nasıl bir katkı sağladığını ortaya koymaktadır. Öğrencilerin ve ailelerin geri bildirimleri, bu tür etkinliklerin önemini ve etkisini vurgulamakta, okullarda ve ailelerde çevresel sürdürülebilirliğe yönelik daha fazla eğitim ve uygulama yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır:

Yaratıcı Drama Etkinliklerine Genel Bakış

Tema: etkinliklerin eğitsel değeri: Katılımcılar, yaratıcı drama etkinliklerinin eğitimdeki değerini vurgulamışlardır. Bu etkinliklerin, plastik kullanımının çevresel etkileri hakkında farkındalık yaratma ve alışkanlık değişikliklerini teşvik etme konusunda etkili olduğu belirtilmiştir.

Alıntılar:

Ö2: "Plastik avı atölyesi. Saklanan plastikleri bulmak çok eğlenceli."

Ö8: "7. A tölyeyi (plastik avını) sevdim. A rayıp bulmak çok eğlenceliydi."

Ö12: "En çok 9. atölyeyi sevdim ben büyüyünce de terzi olmak istiyorum zaten. Kostüm tasarlamak çok güzel."

Ö16: "Yağmuru hissetme etkinliğini sevdim. Dinlendirici ve güzel olduğu için sevdim."

Tema: karşılaşılan zorluklar: Katılımcılar, yaratıcı drama etkinliklerinde karşılaştıkları zorlukları paylaşmışlardır. Bu zorluklar arasında malzeme hazırlama, fikir üretme ve grup içinde işbirliği yapma gibi konular yer almaktadır.

Alıntılar:

Ö3: "Yağmur sesi etkinliğini sevmedim. Yağmur sesini sevmedim."

Ö7: "7. atölyede zorlandım. Plastik avı zordu."

Ö14: "Çevre Ajanlarında zorlanmış kostüm yapmak çok zor olduğu için."

Ö21: "Kostüm atölyesini sevmedim. Anlatmalı etkinlikleri sevmedim."

Plastik kullanımı farkındalığı

Tema: plastiklerin çevresel etkileri: Bu tema altında, öğrenciler plastiklerin çevreye olan zararları konusunda bilgilendirilmiş ve bu konuda ne öğrendiklerini paylaşmışlardır.

Alıntılar:

Ö1: “Kullan-at plastiklerin çevreye zarar verdiğini TV’de haberlerde öğrendim.”

Ö5: “Anaokulunda bazı atıkları geri dönüşüme atıkları için zararlı olduğunu biliyordum.”

Ö11: “Plastik bir malzeme eriyip toprağa karışıyor, toprakta yetişen bitkileri zehirliyor.”

Ö19: “Zararlı olduğunu bu etkinlikte öğrendim. Canlıları zehirliyor.”

Alışkanlık değişiklikleri

Tema: kullan-at plastiklere alternatifler

Katılımcılar, plastik kullanımını azaltmak için alabilecekleri eylemleri ve alternatif çözümleri dile getirmişlerdir.

Alıntılar:

Ö6: “Plastikleri kullanmam. Geri dönüşüme atabilirim.”

Ö9: “Kullan atları çok büyük bir çöp kutusuna atalım dünya temiz olsun.”

Ö13: “Ben artık tek kullanımlık malzeme kullanmak istemiyorum ama anne babam eve hep alıyor.”

Ö22: “Plastik şişede su yerine suluk kullanmayı düşünüyorum.”

Öneriler ve fikirler

Tema: okul ve evde plastik kullanımını azaltma

Öğrenciler, plastik kullanımını azaltmak için okul ve evde uygulanabilecek yöntemler hakkında önerilerde bulunmuşlardır.

Alıntılar:

Ö4: “En çok bu tür plastikleri geri dönüşüme atmalı.”

Ö10: “Okulda kullanan arkadaşlarımıza geri dönüşüme atın derim.”

Ö17: “Beslenmelerimizi plastik tek kullanımlık malzemeyele getirmeyelim evden cam tabak getirelim.”

Ö23: “Evden kendi sürekli kullandığım malzemeleri getirip götürürüm.”

Bulgular ilkökul öğrencilerinin yaratıcı drama etkinlikleri sayesinde plastik kullanımı konusunda önemli bir farkındalık kazandığını ve bu konuda değişiklik yapmaya istekli olduklarını göstermektedir.

Ailelerin Kullan-At Plastik Kullanım Alışkanlıklarının Azaltılmasına Yönelik Yaratıcı Drama Temelli Etkinlikler İle İlgili Görüşleri

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan ailelerin ilkökul öğrencilerinin yaratıcı drama temelli etkinlikler ile ilgili görüşleri görüşleri Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4

Ailelerin Yaratıcı Drama Temelli Etkinlikler İle İlgili Görüşleri

Kategori	Tema	Frekans
Etkinliklerin Etkisi	Farkındalık ve Davranış	16
Ailece Alınan Önlemler	Değişikliği Plastik Kullanımını Azaltma	20
Okul ve Aile İş Birliği	Etkinliklere Devam ve Katılım	20
Öneri ve Geri Bildirimler	Etkinliklerin İyileştirilmesi	12

Tablo 4’e göre katılımcıların yaratıcı drama etkinlikleri hakkındaki görüşleri; Etkinliklerin Etkisi (16), Ailece Alınan Önlemler (20), Okul ve Aile İşbirliği (20) ve Öneri ve Geri Bildirimler (12) şeklinde temalaştırılmıştır. Bu kategoriler etkinliklerin aileler ve öğrenciler üzerindeki etkisini ve alınan tepkileri detaylı bir şekilde yansıtmaktadır:

Etkinliklerin Etkisi

Tema: farkındalık ve davranış değişikliği: Aileler, çocuklarının yaratıcı drama etkinlikleri sayesinde çevresel sorunlara karşı daha bilinçli hale geldiğini ve günlük hayatlarında somut davranış değişiklikleri sergilediğini belirtmişlerdir.

Alıntılar:

V2: “Okul aileyi destekledi. Evet geliştirdi farkındalık, özellikle bizi uyarıyor çevrede atık gördüğü zaman tepki gösteriyor.”

V4: “Kullan-at plastik malzemenin ne olduğunu bile bilmiyordu çocuğum. Artık o malzeme kesinlikle kullanmayı kabul etmiyor.”

V6: “Drama etkinliğinde... Özgüveni arttı. Plastik ürün almamalım diyor.”

V8: “Gördüğü her plastik atık vs. gördüğünde bunun yanlış olduğu ile ilgili yorumlar yapıyor sürekli.”

V10: “Artık market poşeti almıyoruz. Sürekli bizi uyarıyor.”

V20: “Çocuğum kendisi hikayeleri oluşturmaya başladı. Kendi masallarını kurguluyor.”

Ailece Alınan Önlemler

Tema: plastik kullanımını azaltma: Aileler, plastik kullanımını azaltma yönünde çeşitli adımlar attıklarını ve çocuklarının bu konudaki önerilerine uyum sağladıklarını ifade etmişlerdir.

Alıntılar:

V1: “Evde örneğin pet su şişesi hiç kullanmıyoruz, hepimize su matarası aldık.”

V3: “Evimize bardak plastik su alıyordum... almama karar aldık.”

V7: “Mecburi durumlar hariç evinde pek plastik ürün yok.”

V12: “Plastikten yapılmış eşyaları tercih etmemeye çalışıyoruz.”

V15: “Ambalaja bağlı ürettiğimiz atık miktarını azaltmaya çalışıyoruz.”

V19: “Kullan at plastik atıkları ayrı bir yerde biriktirip geri dönüşüm için hazırlıyorum.”

Okul ve Aile İş Birliği

Tema: etkinliklere devam ve katılım

Aileler, okulun yürüttüğü bu tür etkinliklerin devamını arzuladıklarını ve bu süreçte aile olarak nasıl katkı sağlayabileceklerini tartışmışlardır.

Alıntılar:

- V3: “Tabii ki isterim, Bunun için elimden gelen herşeyi okulla birlikte yapmak için üstlenebilirim.”

- V5: “Evet, okulun bu tür etkinliklerini devam ettirmesini istiyorum.”
- V11: “Çocukların farkındalıklarının artması ve bilinçlenmesi adına faydalı olduğunu düşünüyorum.”
- V13: “Elbette isteriz. Ayrıca çocuklara bu konularda farkındalık kazandırdıkları için teşekkür ederiz.”
- V17: “Devam ettirilmesini isteriz.”
- V20: “Okulun bu konuda etkinlikleri yürütmesinden memnuniyet duyuyor olmakla birlikte...”

Öneri ve Geri Bildirimler

Tema: etkinliklerin iyileştirilmesi: Aileler, etkinliklerin daha da iyileştirilmesi ve çeşitlendirilmesi için öneri ve geri bildirimlerde bulunmuşlardır.

Alıntılar:

V2: “Tanıtımı daha fazla yapın böyle çalışmalarını STK, belediye vb. destekleyebilir.”

V6: “Bu tarz etkinliklerin şartlar elverdiği şekilde artırılması toplum için daha faydalı...”

V9: “Daha etkili olması için çocuklarla ailelerin birlikte olacağı projeler yapılabilir.”

V13: “Tüm sınıfların daha etkin bir şekilde etkinliklere katılmasının daha verimli olacağını düşünüyorum.”

V15: “Öğrenciye büyük zaman ve uğraş yükü teşkil etmeyecek şekilde, verilmek istenen mesajı öne çıkararak etkinliklerin devamlılığı sağlanabilir.”

V20: “Çocukların görsel hafızalarına da hitap etmek için geziler düzenlenebilir.”

Bulgular ailelerin çocuklarının eğitime ve çevresel bilincinin gelişimine büyük önem verdiklerini ve bu süreçte okul ile etkin bir iş birliği içinde olmaya hazır olduklarını göstermektedir.

Tartışma

İnsan var olduğundan bu yana çevre ile karşılıklı bir uyum içerisindeydi. Sanayi Devrimi ile zamanla çevre konusunda olumsuz gelişmeler yaşanmıştır. İnsanın doğa üzerinde hakimiyet kurma eğilimi, özellikle Sanayi Devrimi sonrasında daha belirgin hale gelmiştir. Daha önce sanayileşmiş ülkeleri ilgilendiren bu durum git gide tüm dünyayı ilgilendiren başlıca bir sorun haline gelmeye başlamıştır. Konunun bir başka yanını ise, sebebi ve sorumlusu kim olursa olsun sorundan bütün insanlığın ortak etkilenmesi gerçeği oluşturmaktadır (Ökmen, 2004). Planlı sanayileşme ve büyüme her toplumun hakkıdır. Kuşkusuz bunları yaparken; sınırsız bir hükmetme, ekosistemi ölçüleri dışında kullanma ve zorlama çevre sorunlarının en belirgin sebepleridir. Teknolojinin gelişmesi ile de birlikte insan artık tabiatı sömürmeye başlamıştır. Bunun nihayetinde kaybedeni de insandır. Bilindiği üzere, ortak alanların kirletilmesi hem insanlığa hem de ahlaki değerlere terstir. Zamanla kaynakların tükenmesi gelecek kaygısının artması ile birtakım tedbirler alınmaya hem toplum hem de bireysel olarak bilinçlendirme çalışmaları da başlamıştır. Bu çerçevede her topluluk kendi bireylerini eğitmek ve duyarlılıklarını artırmak zorundadır.

Araştırmanın odak noktası olan kullan-at plastikler; işlenmeleri ve şekillenmeleri kolay, hafif, lipofilik, ekonomik, geri dönüşüme uygun yapıda oluşu, ilave katkı maddelerle yapılarının geliştirilebilmesi, birçok kimyasala karşı dayanıklı olabilmesi, karşı elektriksel akıma, ısıcağa ve soğuğa karşı yalıtkan nitelikleriyle yaşamımızın her alanında etkin ve yaygın olarak kullanılan polimer özellikli bir maddedir (Yurtsever, 2018; Aslan, 2018). Kullan-at plastiklerin hayatımızda bu denli kalıcı olmasının temel nedeni, bu malzemelerin bozulmaya karşı yüksek direnç göstermesi ve doğada tamamen yok olmalarının neredeyse imkânsız hale gelmesidir. Bu sebeple çevre kirliliği, günümüzde en çok araştırılan konular arasına girmiştir. Çevre kirliliğinin tüm canlıları nasıl etkilediği de araştırmalarda önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle küresel iklim değişikliği, çevre kirliliği ve plastikler, son yıllarda bilimsel çalışmaların popüler ve güncel konuları arasında yer almaktadır. Bu durumun başlıca nedenlerinden biri, balıklar, kuşlar ve hatta memeliler gibi birçok ekosistem canlısında plastik kirliliğine rastlanmasıdır. Plastikler canlılar tarafından tamamen sindirilemezler, sindirim sisteminde bir süre kalıp sonra atılırlar ancak diğer taraftan plastikler üretim aşamasından gelen toksik kimyasal madde içeriklerinin yanı sıra içinde buldukları ortamdaki kalıcı organik kirleticileri absorbe edebilirler. Böylece

sindirim sistemi yoluyla bir organizmaya giren mikroplastikler kirleticileri suçul besin zincirinde taşırlar ve kontamine olmuş su ürünleri aracılığı ile de insan sağlığı için risk teşkil edebilirler (Wagner vd., 2014; Hidalgo-Ruz vd., 2012).

Bu araştırma, ilkokul öğrencilerinin kullan-at plastik kullanımının azaltılmasında yaratıcı drama temelli etkinliklerin potansiyel etkisini incelemiştir. Araştırmanın sonuçları yaratıcı drama etkinliklerinin, öğrencilerin çevresel sorunlar, özellikle kullan-at plastiklerin olumsuz etkileri konusunda farkındalıklarını artırdığını göstermektedir. Öğrencilerin plastik atıkların çevreye olan zararları hakkında daha bilinçli hale geldikleri ve günlük hayatlarında sürdürülebilir tüketim alışkanlıkları geliştirmeye yönelik davranış değişiklikleri sergiledikleri gözlemlenmiştir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlar yaratıcı drama etkinliklerinin, öğrencilerin kullan-at plastiklerin çevresel etkileri konusunda derin bir farkındalık geliştirmelerine yardımcı olduğunu göstermiştir. Etkinliklerin tasarımı ve uygulaması, öğrencilere plastik atıkların doğaya olan zararlarını somut bir şekilde göstermiş, bu konuda empati kurmalarını ve sorun hakkında daha bilinçli olmalarını sağlamıştır. Öğrenciler, atölye çalışmaları aracılığıyla, plastik kullanımının alternatiflerini keşfetmiş ve geri dönüşümün önemini anlamışlardır. Bu süreç, onlarda sürdürülebilir tüketim alışkanlıkları geliştirmeye yönelik bir motivasyon oluşturmuştur.

Öğrenciler, yaratıcı drama etkinliklerini keyifli ve eğitici bulduklarını ifade etmişlerdir. En çok beğendikleri etkinlikler arasında plastik atıkları azaltmaya yönelik oyunlar ve geri dönüşüm materyalleri ile yaratıcılık gerektiren çalışmalar yer almıştır. Öğrenciler, bu tür etkinliklerin okullarda daha sık yapılmasını istediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca, etkinlikler sayesinde plastik kullanımının çevreye olan zararları konusunda daha bilgili hale geldiklerini ve bu bilinçle günlük hayatlarında bazı değişiklikler yapmaya başladıklarını paylaşmışlardır.

Aileler, çocuklarının katıldıkları yaratıcı drama etkinliklerinden duydukları memnuniyeti dile getirmişlerdir. Aileler, çocuklarının çevre bilincinin arttığını, plastik kullanımı ve geri dönüşüm konularında daha duyarlı hale geldiklerini gözlemlediklerini belirtmişlerdir. Aileler, okul ve aile iş birliğinin çocukların çevresel farkındalıklarının artırılmasında önemli bir rol oynadığını ve bu tür etkinliklerin devamının faydalı olacağını vurgulamışlardır. Ailelerin görüşleri, yaratıcı drama etkinliklerinin sadece öğrenciler üzerinde değil, aileler

üzerinde de olumlu bir etki yarattığını ortaya koymuştur. Çalışma sonucunda, ailelerin evde kullan-at plastik kullanımını azaltma yönünde adımlar attıkları ve çocuklarının çevresel sorumluluk bilincini destekledikleri belirlenmiştir. Ayrıca, okul ve aile iş birliğinin önemine dikkat çekilerek, bu tür etkinliklerin devamlılığının çevre bilincinin artırılması açısından kritik olduğu vurgulanmıştır. İlkokullarda verilen eğitimin bir başka boyutu da çok küçük yaşta doğru tüketim davranışlarının kazandırılmasıdır. Çocukların küçük yaşta öğrendikleri tüketim alışkanlıkları, gelecekte yetişkin olduklarında çevreyi etkileyecek en önemli faktörlerdendir. Aile, çocukların tüketici olarak sosyalleşmesinin başladığı ilk yerdir. Çünkü tüketim alışkanlıkları ve kalıpları öncelikle ailede kazanılmaktadır. Üstelik çocuklar hangi havayı soluyacaklarını, hangi suyu içecekleri, hangi yiyecekleri tüketecekleri, hangi giysiyi giyecekleri konusunda tamamen anne-babalarının tercihlerine uymak zorunda kalmaktadır (Kocakurt ve Güven, 2005; Jovanovic vd., 2018). Bu yüzden ailelerin bilinçli tüketim davranışları ile ne satın almak istiyorlarsa, bu ürünlerin sonradan çevreye tekrar kazanılabilir olup olmadığına dikkat etmeleri, yeniden kullanılabilen ürünleri satın almaya özen göstermeleri ve bu ürünlerin kullanımını alışkanlık haline getirmeleri, çocuğun bu davranışları örnek alması bakımından önemlidir (Bulut ve Karaca, 2020; Güven ve Yılmaz, 2017; Samur, 2018; Şerbetçi, 2022).

Sonuç

Bu araştırma, ilkokul öğrencilerinin tek kullanımlık plastik kullanımını azaltma bilinci kazanmalarında yaratıcı drama temelli etkinliklerin etkin bir yöntem olduğunu ayrıntılı bir şekilde ortaya koymaktadır. Araştırma bulgularına göre, yaratıcı drama etkinlikleri, öğrencilere plastik kullanımının çevre üzerindeki olumsuz etkilerini kavrama ve bu etkilerin önlenmesi yönünde sorumluluk alma konusunda önemli bir farkındalık kazandırmaktadır. Öğrenciler, bu etkinlikler aracılığıyla çevresel sorunlara karşı daha bilinçli hale gelirken, günlük yaşamlarında daha sürdürülebilir alışkanlıklar benimseme isteği ve kararlılığı sergilemişlerdir. Bu durum, yaratıcı drama etkinliklerinin sadece bilgi aktarımında değil, davranış değişikliği sağlamada da güçlü bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir.

Araştırmanın verilerine göre, ailelerden alınan geri bildirimler de yaratıcı drama temelli etkinliklerin çevresel farkındalık oluşturma açısından önemini doğrulamaktadır. Aileler, çocuklarının etkinliklere katıldıktan sonra

çevreye yönelik duyarlılıklarının arttığını, plastik kullanımını azaltmaya yönelik daha bilinçli davranışlar sergilediklerini ve çevresel sürdürülebilirlik bilincine yönelik somut adımlar attıklarını belirtmişlerdir. Bu tür etkinliklerin yalnızca öğrenci düzeyinde değil, aileler üzerinde de farkındalık yaratabilmesi, yaratıcı drama temelli eğitimin kapsamlı etkilerini ortaya koymaktadır. Çocukların kendi yaratıcı fikirlerini ifade etme, alternatif çözümler sunma ve günlük hayatta daha çevreci yaklaşımlar geliştirme eğilimlerinin, aile içindeki çevresel duyarlılığı artırdığı gözlemlenmiştir. Bu durum, yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin yanı sıra ailelerin de çevre bilincini geliştirmeye yönelik geniş bir etki alanına sahip olduğunu göstermektedir.

Araştırmanın diğer önemli bulguları, yaratıcı drama temelli etkinliklerin, öğrencilerin çevresel konulardaki eleştirel düşünme, empati geliştirme ve yaratıcı çözüm üretme becerilerini teşvik ettiğini göstermektedir. Öğrenciler, yaratıcı drama etkinlikleri sayesinde plastik kullanımını azaltmak, geri dönüşüm uygulamalarını desteklemek ve çevreye daha duyarlı davranışlar sergilemek gibi konularda bilgi sahibi olmuşlardır. Örneğin, plastiklerin doğada uzun süre kalması ve ekosistem üzerinde yarattığı tahribat konularında bilinçlenen öğrenciler, plastik tüketim alışkanlıklarını sorgulama ve bu konuda alternatif çözüm yolları geliştirme ihtiyacı hissetmişlerdir. Bu bağlamda, yaratıcı drama etkinlikleri, öğrencilere hem bireysel olarak hem de toplumsal bir sorumluluk çerçevesinde çevre bilinci kazandırmayı amaçlamaktadır.

Ailelerin görüşleri, yaratıcı drama temelli etkinliklerin öğrencilerin özgüvenlerini artırdığı, çevresel farkındalıklarını güçlendirdiği ve okul-aile iş birliğini geliştirdiği yönündedir. Aileler, çocuklarının çevresel sorunlara yönelik artan duyarlılıklarının yanı sıra, okulun bu tür etkinlikleri yürütme çabalarını desteklemekte ve bu sürece katkı sağlamaya gönüllü olduklarını ifade etmektedirler. Bu iş birliği, öğrencilerin çevreye karşı duyarlılıklarını artırarak onların sadece okul ortamında değil, aile çevresinde de edindikleri bilgileri uygulamaya geçirmelerini sağlamakta ve çevresel sürdürülebilirlik bilincinin toplumda yaygınlaşmasına katkıda bulunmaktadır.

Araştırma sonuçları, çevre eğitimi programlarının oluşturulması ve uygulanmasında yaratıcı drama gibi interaktif ve katılımcı yöntemlerin kullanılmasının önemini vurgulamaktadır. Bu tür etkinlikler, öğrencilere çevre sorunlarına yönelik daha derin bir farkındalık kazandırarak, onları çevreye duyarlı

bireyler haline getirmekte ve sürdürülebilir bir toplum oluşturma sürecinde katkı sağlamaktadır. Yaratıcı drama temelli etkinliklerin, öğrencilere yalnızca bilgi kazandırmakla kalmayıp, aynı zamanda onları düşünmeye, çevresel sorunlara yönelik çözüm yolları üretmeye ve çevreye karşı sorumluluk hissetmeye teşvik etmesi, bu yöntemin çevre eğitimindeki yerini güçlendirmektedir.

Öneriler

Bu araştırma sonuçlarına göre ilkökul öğrencilerinin kullan-at plastiklerin kullanımının azaltılmasında yaratıcı drama temelli etkinliklerin etkinliğini artırma amacıyla aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

Çevresel Bilinçlendirmenin Güçlendirilmesi

Eğitim programı entegrasyonu: Okul eğitim programlarında çevre eğitimine daha fazla yer verilmesi, bu sayede öğrencilerin erken yaşlardan itibaren çevresel sorunlara karşı duyarlılık geliştirmelerinin sağlanması önerilir.

Öğretmenler için profesyonel gelişim programları: Öğretmenlere yönelik olarak yaratıcı drama yöntemleri kullanarak çevre bilincini nasıl artırabileceklerine dair profesyonel gelişim programlarının düzenlenmesi tavsiye edilir. Bu programlar, öğretmenlerin konuya ilişkin pedagojik bilgi ve becerilerini geliştirmelerine katkıda bulunacaktır.

Etkinliklerin Zenginleştirilmesi

Tematik çeşitlilik: Kullan-at plastiklerin çevresel zararlarına odaklanmanın ötesinde, su ve enerji tasarrufu, biyoçeşitlilik koruma gibi çeşitli çevresel temaların yaratıcı drama etkinliklerine entegrasyonu önerilmektedir.

Disiplinlerarası yaklaşım: Bilim, sanat, müzik ve edebiyat gibi farklı disiplinlerden öğelerin yaratıcı drama etkinliklerine dahil edilmesi, öğrencilerin çevre temalarını çok boyutlu bir şekilde kavramalarını sağlayacak bir yaklaşım olarak değerlendirilmektedir.

Aile Katılımının Teşvik Edilmesi

Ailelere yönelik atölye çalışmaları: Öğrencilerle birlikte ailelerin de katılımıyla gerçekleştirilecek atölye çalışmalarının planlanması, bu sayede evde çevre dostu uygulamaların benimsenmesinin teşvik edilmesi önerilir.

Eğitim materyallerinin geliştirilmesi: Ailelerin evde kullanabileceği çevre

eğitimi materyallerinin (broşür, video, interaktif uygulamalar vb.) geliştirilmesi ve dağıtılması, ailelerin çevresel sorunlar konusunda bilgilendirilmesi ve çevre dostu davranışların günlük yaşamda uygulanmasının desteklenmesi tavsiye edilir.

Toplumsal Katılımın Artırılması

Kamu-özel sektör işbirlikleri: Yaratıcı drama etkinliklerinin desteklenmesi amacıyla yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve özel sektör ile işbirliklerinin geliştirilmesi önerilmektedir. Bu tür işbirlikleri, kaynakların etkin kullanımını ve projelerin sürdürülebilirliğini sağlayacaktır.

Sürekli Değerlendirme ve İyileştirme

Değerlendirme mekanizmaları: Yaratıcı drama etkinliklerinin etkinliğini sürekli olarak değerlendirmek ve iyileştirmek için sistemli bir yaklaşımın benimsenmesi önerilir. Bu, etkinliklerin sürekli olarak güncellenmesini ve öğrencilerin ihtiyaçlarına daha iyi hizmet etmesini sağlayacaktır.

Bu öneriler, ilkokul öğrencilerinin çevre bilincinin artırılması ve kullan-at plastik kullanımının azaltılması yönündeki çabaların güçlendirilmesine yönelik olarak tasarlanmıştır. Bu stratejilerin uygulanması, yaratıcı drama etkinliklerinin potansiyelinin tam olarak kullanılmasına ve çevresel sürdürülebilirlik adına olumlu bir değişim yaratılmasına katkıda bulunabilir.

Yazar Katkıları: Çalışmaya 1. Yazar: %50, 2. Yazar: %30, 3. Yazar %20 oranında katkı sağlamıştır.

Çıkar Çatışması: “İlkokul Öğrencilerinin Kullan-At Plastik Kullanımının Azaltılmasında, Yaratıcı Drama Temelli Etkinliklere İlişkin Görüşlerin İncelenmesi” başlıklı makalemizin herhangi bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması yoktur. Yazarlar arasında da herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Etik Beyanı: Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi”nde belirtilen kurallara uyulduğunu ve “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler”e dayalı hiçbir işlem yapmadığımızı beyan ederiz. Aynı zamanda tüm yazarların çalışmaya katkıda bulunduğu, yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışmasının bulunmadığını, tüm etik ihlallerde tüm sorumluluğun makale yazarlarına ait olduğunu beyan ederiz.

Etik Kurul İzni: Araştırma İstinye Üniversitesi 16.02.2024 tarihli Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurul Komisyonu'ndan 2024/09-02 nolu etik kurul izni alınmıştır.

Finansman: “Bu araştırma herhangi bir fon almamıştır”

Telif Hakları: Millî Eğitim dergisinde yayınlanan çalışmaların Creative Commons Atıf-Ticari Olmayan 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Veri Kullanılabilirliği Beyanı: Bu çalışma sırasında oluşturulan veya analiz edilen veriler, talep üzerine yazarlardan temin edilebilir.

Yazma Yardımı için Yapay Zeka Kullanımı: Yazarlar, yazma yardımı için yapay zekanın kullanılmadığını beyan eder.

Extended Summary

Introduction

The issue of single-use plastic consumption has become a pressing environmental concern. Plastics, known for their durability and convenience, are widely used but pose significant environmental risks due to their non-biodegradable nature. Reducing plastic waste is critical, and education is vital in fostering sustainable behaviors. This study investigates the potential of creative drama-based activities in raising awareness and changing habits regarding single-use plastic consumption among elementary school students and their parents. The primary aim of this research is to explore the perspectives of elementary school students and their parents on creative drama-based activities designed to reduce single-use plastic use. The study examines how these activities influence environmental awareness and behavior change.

Method

This qualitative study employs a phenomenological approach to understand the lived experiences and perceptions of the participants. The research was conducted with 43 participants, including 23 first-grade students and 20 parents from Cebesoy Elementary School in Ankara during the 2023-2024 academic year. To achieve the research objectives, ten creative drama workshops, each lasting approximately 40 minutes, were designed based on relevant literature. Data were collected through semi-structured interviews with both students and parents, comprising four questions each. The collected data were

analyzed using content analysis with the MAXQDA 2020 software. The findings reveal that creative drama-based activities significantly impact reducing single-use plastic consumption. Participants indicated that these activities enhanced students' environmental awareness, fostered sustainability consciousness, and helped them find alternative solutions to plastic use. Additionally, the activities positively influenced parents' attitudes towards environmental issues through their children's participation.

Findings

Students reported enjoying the creative drama activities, particularly those that involved interactive and hands-on experiences. The activities they found most engaging included plastic waste scavenger hunts and creating art from recycled materials. These activities not only made learning fun but also reinforced the environmental message effectively.

Several students expressed that they became more aware of the environmental damage caused by single-use plastics and began adopting more sustainable practices, such as using reusable water bottles instead of plastic ones. They also suggested that schools should continue these activities and involve more students to spread environmental awareness.

Parents observed significant changes in their children's awareness and behavior concerning plastic use. Many reported that their children began to advocate for reducing plastic consumption at home, influencing the family's habits. For instance, families started using fewer plastic products and opting for alternatives like reusable containers.

Parents also emphasized the importance of school and family collaboration in fostering environmental consciousness. They suggested that schools should maintain and expand these programs, as they not only educate children but also indirectly educate parents through their children's experiences.

The study underscores the effectiveness of creative drama as an educational tool in environmental education. Creative drama engages students actively, making the learning process dynamic and impactful. By participating in role-playing, storytelling, and other drama activities, students can internalize environmental concepts and develop a deeper understanding of sustainability. The positive feedback from both students and parents highlights the potential

for creative drama to be integrated into the curriculum as a regular component of environmental education. This approach not only enhances students' knowledge but also promotes critical thinking, problem-solving, and collaborative skills.

Discussion, Conclusion, and Suggestions

Creative drama-based activities have proven to be remarkably effective in raising awareness and fostering behavioral changes concerning single-use plastic consumption among elementary school students. These activities not only enhance environmental consciousness but also encourage the adoption of sustainable practices, making them a powerful tool in environmental education. The study indicates that integrating creative drama into the educational curriculum can substantially contribute to broader environmental education and sustainability initiatives. By engaging students in interactive and participatory learning experiences, creative drama helps inculcate a deeper understanding of environmental issues and the importance of sustainable living.

Based on the findings, the following recommendations are proposed to maximize the impact of creative drama in environmental education:

Curriculum Integration: Schools should embed creative drama activities into the regular curriculum to consistently promote environmental awareness. This integration ensures that students receive continuous exposure to environmental issues and the importance of sustainable practices throughout their education.

Teacher Training and Professional Development: To effectively utilize creative drama for environmental education, schools should offer professional development programs for teachers. These programs should focus on enhancing teachers' skills in using creative drama as a teaching tool, providing them with the necessary resources and methodologies to engage students effectively.

Parent Involvement: Schools should organize workshops for parents to involve them in the educational process and reinforce environmental practices at home. Parental engagement is crucial in creating a supportive environment for students to practice sustainable behaviors beyond the classroom.

Partnerships with Environmental Organizations: Schools should collaborate with environmental organizations to enrich the content and scope of creative drama activities. These partnerships can provide schools with access to expert knowledge, resources, and additional support, making the activities more comprehensive and impactful.

By adopting these strategies, schools can play a crucial role in shaping environmentally responsible behaviors among students and their families. This comprehensive approach not only contributes to reducing plastic waste but also supports the broader goal of environmental protection. As students develop a deeper understanding of environmental issues and the importance of sustainability, they are more likely to become proactive and informed citizens who contribute positively to global environmental efforts.

Kaynakça

- Adıgüzel, Ö. (2013). *Eğitimde yaratıcı drama* (3. baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Adıgüzel, Ö. (2018). Yaratıcı drama. İçinde, D. Çakır (Ed.), *Eğitimde yaratıcı drama* (ss.72-125). Yapı Kredi Yayınları.
- Adıgüzel, Ö. (2020). Eğitimde dramaya ilişkin temel kavramlar, amaç ve özellikler, İçinde Y. Aktaş Arnas & Ö. Adıgüzel (Ed). *Erken çocukluk eğitiminde drama* (ss. 2-18). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Arık, S. (2021). İlkokul programlarında çevre eğitimi. İçinde O. Bozkurt (Ed.), *Çevre eğitimi* (ss.205-225). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Aslan, R. (2018). Mikroplastikler: Hayatı kuşatan yeni tehlike. *Ekonomi ve Kültür Dergisi*, 6(66), 61-67.
- Bulut, Y., ve Karaca, Z. (2020). Kent ve çevre sorunlarında toplumsal duyarlılık: Antakya örneği. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 19(4), 1596-1609.
- Demirel, Ö. (2020). *Eğitimde program geliştirme: Kuramdan uygulamaya* (29. Basım). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Gül, F. (2013). İnsan-doğa ilişkisi bağlamında çevre sorunlar ve felsefe. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (14), 17-21.
- Gündoğdu, S. (2018) Contamination of table salts from Turkey with microplastics, Food Additives & Contaminants: Part A, 35(5), 1006- 1014.
- Güven, S., and Yılmaz, N. (2017). Role and importance of family at preschool children environmental education. *European Journal of Sustainable Development*, 6(4), 105-105.

- Hidalgo Ruz, V., Gutow, L., Thompson, R. C., and Thiel, M. (2012). Microplastics in the marine environment: A review of the methods used for identification and quantification. *Environmental Science and Technology*, 46, 3060-3075.
- Johnson, B., and Christensen, L.B. (2004). *Educational research: Quantitative, qualitative and mixed approaches*. Pearson Education, Inc.
- Jovanovic, B., Gökdağ, K., Güven, O., Emre, Y., Whitley, E. M., and Kideys, A. E. (2018). Virgin microplastics are not causing imminent harm to fish after dietary exposure. *Mar Pollut Bull*, 130, 123-131.
- Kocakurt, Ö., ve Güven, S. (2005). Çevre, aile ve çocuk. *Eğitim ve Bilim*, 30(135).
- Ökmen, M. (2004). Çevre ve politika, İçinde M. Marin & U. Yıldırım (Ed). *Çevre Sorunlarına Çağdaş Yaklaşımlar*. İstanbul: Beta Yayını.
- Patton, M.Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3rd Edition). Sage Publications.
- Plastics Europe. (2017). *Plastics – the facts 2017. An analysis of European plastics production, demand and waste data*. Brüksel.
- Samur, A. Ö. (2018). A comparison of 60-72 month old children's environmental awareness and attitudes: TEMA Kids Program. *International Electronic Journal of Elementary Education*, 10(4), 413-419.
- San, İ. (2018). Eğitimde yaratıcı drama, İçinde *Yaratıcı drama ve müze* (ss. 64-74). Yeni İnsan Yayınevi.
- Şerbetçi, H. N. (2022). *Anne-çocuk çevre eğitimi: Öğretmen, öğrenci, aile işbirlikli durum çalışması* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Bartın Üniversitesi.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı.(2018). Çevre ve Doğal Kaynakların Sürdürülebilir Yönetimi Çalışma Grubu Raporu, On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023), Ankara, https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2020/04/Cevre_ve_DogalKaynaklarin_Surdurulebilir_Yonetimi_Calisma_GrubuRaporu.pdf.

- Thomas, J., and Harden, A. (2008). Methods for the thematic synthesis of qualitative research in systematic reviews. *BMC Medical Research Methodology*, 8 (45), 1-10.
- Tokaç, A. (2018). Denizel çevrede plastik kirliliği birikimi, sosyo-ekonomik ve ekolojik açıdan incelenmesi. İzmir: Perşembe Seminerleri.
- Tokat, S. (2018). Bursa ilinde tüketime sunulan salamura siyah zeytinlerde sorbik asit ve benzoik asit miktarlarının belirlenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Vagle, M. D. (2014). *Crafting phenomenological research*. Walnut Creek, Left Coast Press.
- Wagner, M., Scherer, C., and Alvarez-Muñoz, D. (2014). Microplastics in freshwater ecosystems: what we know and what we need to know. *Environ Sci Eur*, 26, 12.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yurtsever, M. (2019). Nano ve mikroplastiklerin insan sağlığı ve ekosistem üzerindeki olası etkileri. *Menba Kastamonu Üniversitesi Su Ürünleri Fakültesi Dergisi*, 5(2), 17-24.